

Datum
2015-10-20

Er referens
S2015/2282/FS
Vår referens
Inga-Kari Fryklund

Socialdepartementet

Remissvar: "Nästa fas i e-hälsoarbetet" (SOU 2015:32)

Vårdföretagarna, som är en arbetsgivar- och branschorganisation för privata vård- och omsorgsgivare, vill härmed lämna följande synpunkter på ovanstående remiss.

Introduktion och övergripande synpunkter

Patienter, brukare, omsorgstagare och närstående/anhöriga ska kunna känna sig trygga med att vård och omsorg utförs med god kvalitet, oavsett i vilken regi verksamheten bedrivs och oavsett var i Sverige vården eller omsorgen utförs. Alla ska även känna sig trygga med att kvalitetsbrister inte uppstår.

Utöver att vården och omsorgen ska utföras med god kvalitet ska även patienter, brukare, omsorgstagare och närstående/anhöriga, i rollen som medborgare, inte drabbas av att onödiga kostnader eller resurser används inom vården eller omsorgen.

Redan idag, och än mer imorgon, kommer patienter, brukare, omsorgstagare och närstående/anhöriga att ställa högre krav på att själv få ta del av information, att själv få leverera in information och att själv få utföra vissa moment, som traditionellt har utförts av vården eller omsorgen. Allmänheten ska även lätt kunna hitta information kring olika aspekter av vården och omsorgen, t ex kvaliteten hos olika utförare.

För att lyckas uppnå det som beskrivs ovan är rätt information i rätt tid en utgångspunkt och därmed blir IT inom vård och omsorg en viktig parameter.

Även för de privata vård- och omsorgsföretagen och dess medarbetare och är rätt information i rätt tid en utgångspunkt för god kvalitet, säker och kostnadseffektiv vård och omsorg.

Vårdföretagarna anser att de tre huvudsakliga problemen som måste lösas för att uppnå rätt information i rätt tid är följande:

1. Uppdaterad och ny lagstiftning, avseende rätt information i rätt tid
2. Överenskommelse om interoperabilitet inom vård och omsorg
3. 100% anslutning av alla landsting, kommuner, utförare

Vårdföretagarna anser att det nu är dags att fatta de beslut som krävs för att vidareutveckla IT inom Sveriges vård och omsorg. IT inom vård och omsorg halkar efter jämfört med övriga samhället och andra sektorer och det finns mycket stor potential till ökad kvalitet och ökad produktivitet.

Områden i utredningen som bör vidareutvecklas

Utredningen "Nästa fas i e-hälsoarbetet" (SOU 2015:32) sammanställer många av de utmaningar som finns inom e-hälsområdet idag på ett bra sätt. De områden som Vårdföretagarna saknar i utredningen, eller som borde vidareutvecklas, och som är viktiga för det fortsatta arbetet är:

- Problem och möjligheter med IT inom omsorgen samt mellan omsorgen och vården
- Betydelsen av att 100% av alla landsting, kommuner och utförare accepterar och använder framtida IT-lösningar – versus landstings och kommuners självständighet att bestämma själva
- Vision och mål för det nationella arbetet med e-hälsa, samt övergripande beskrivningar av möjliga tidsramar
- Lagstiftningens betydelse för att säkerställa rätt information i rätt tid.
- Komplexiteten och svårigheten att utveckla standarder, gränssnitt etc som säkrar interoperabilitet. Och betydelsen av att säkerställa att alla relevanta aktörer inom området deltar i detta komplexa, men viktiga, arbete. Exempelvis ser vi inte att detta arbete kan lyckas om inte IT-leverantörerna deltar i arbetet.

Utökad nationell samverkan

Vårdföretagarna är övertygade om att det krävs en nationell samverkan för att IT inom vård och omsorg ska utvecklas. Det är mycket viktigt att det utvecklas en gemensamt accepterad målbild bland alla involverade aktörer. När det finns en gemensam målbild är det enklare att utveckla en plan för vägen dit.

Vårdföretagarna tillstyrker att det bildas en ny samverkansorganisation för utvecklingsarbete på e-hälsområdet (7.1.).

Som tidigare har nämnts är dock vår åsikt att alla relevanta parter, inklusive IT-leverantörerna och de privata vård- och omsorgsföretagen, behöver delta i en samverkansorganisation.

100% anslutning är en förutsättning

För att uppnå målet om rätt information i rätt tid och att informationen är säker, krävs att 100% av alla kommuner, landsting och utförare ansluter sig till systemen och att de levererar 100% input. Detta är idag ett slags moment 22, när kommuner/landsting funderar på om de t ex ska ansluta sig till NPÖ. ”Vi avvaktar tills flera kommuner/landsting går med”.

Vårdföretagarna anser att staten bör förhandla fram en överenskommelse med Sveriges alla landsting och kommuner så att 100% anslutning sker i den framtida lösningen för interoperabilitet.

Det är först när alla deltar fullt ut som professionen kommer att kunna lita på informationen och att systemen därmed får fullt genomslag (och att parallella system skrotas).

Lagstiftning som stödjer rätt information i rätt tid

I april 2014 presenterades SOU 2014:23 ”Rätt information på rätt plats i rätt tid”.

Vårdföretagarna anser att det nu är dags för regering och riksdag att gå vidare och instifta de lagar som krävs för att vidareutveckla IT inom Sveriges vård och omsorg.

Samverkansnämnden

Vi delar utredningens uppfattning kring behovet av ökad standardisering syftande till interoperabilitet. Vi instämmer också i behovet av att upprätta ett mer systematiskt och ändamålsenligt sätt att arbeta med dessa frågor.

Vårdföretagarnas uppfattning är dock att det bästa är om branschens aktörer frivilligt kan inrätta ett forum som utvecklar standarder, gränssnitt etc som skapar interoperabilitet.

Vårdföretagarna är alltså positiva till det som utredningen anser behövs och som resoneras kring i kapitel 11, men vi tror det finns bättre vägar fram än utredningens förslag 7.2.1 Samverkan och beslut – inrättande av en nämnd.

Exempel på framgångsrika frivilliga utvecklingar av standarder är mobilindustrins GSM, som tog åtta år att utveckla, och bankvärdens SWIFT, som tog 5 år att utveckla. Men som med facit i hand har skapat mycket framgångsrika systemlösningar för mobiltelefonitjänster samt banktjänster.

Vårdföretagarna anser att staten bör stödja denna process inom Sveriges vård och omsorg med statliga medel.

Gemensam läkemedelslista

Vårdföretagarna tillstyrker att det skapas en gemensam läkemedelslista, så som utredningen analyserar och presenterar i kapitel 10. En gemensam läkemedelslista är viktigt sett utifrån ett patientsäkerhetsperspektiv.

Förtydligande av huvudmännens ansvar

Vårdföretagarnas generella ståndpunkt är att förutsättningarna för utförare ska vara likvärdiga oavsett var i Sverige en utförare agerar. Baserat på nuvarande erfarenheter anser Vårdföretagarna att det är bättre med en lagstiftning, eller annan form av överenskommelse/avtal med den organisation som utvecklar standarder etc för interoperabilitet, istället för att kommuner och landsting får uppgiften att kravställa och följa upp utförarens IT-stöd. Vårdföretagarna avstyrker därmed utredningens förslag.

Om Sverige ska få lyckas utveckla IT inom vård och omsorg som stödjer rätt information i rätt tid – krävs en gemensam nationellt överenskommen lösning för interoperabilitet – inom ramen för någon form av gemensamt forum. Med utgångspunkt i denna insikt anser vi inte att det i detta skede bör åläggas uppgifter till kommuner och landsting. I det kommande nationella utvecklingsarbetet kommer det att tydliggöras vem som bör göra vad, och vilken lösning som är lämpligast.

Övergripande ståndpunkter

De privata vård- och omsorgsföretagens främsta behov är att alla medarbetare har rätt information i rätt tid. För att uppnå detta ser vi följande lösningar:

- Att alla utförare inom vård och omsorg själva ska kunna välja IT-system
- Att det valda systemet ska enkelt kunna kopplas upp – via ”plug and play”
- Access till vård/omsorgs-relaterade system inom kommun och landsting ska ske på lika villkor även för privata utförare
- Att informationen kring vården och omsorgen sömlöst ska förflyttas mellan olika system - systemen ska prata med varandra. Inga dubbelregistreringar av information ska krävas
- Att dokumentationen ska vara sammanhållen - inklusive journaler
- Att doktorer ska ha tillgång till läkemedelsordinationer
- Att utveckling och innovationer inom system ska stimuleras
- Att eventuella IT-relaterade kostnader för privata utförare ska separeras från ersättningar inom vård/omsorg, och att dessa ska regleras i avtal

Vårdföretagarna anser att det nu är dags att fatta de beslut som krävs för att vidareutveckla IT inom Sveriges vård och omsorg. IT inom vård och omsorg halkar efter jämfört med övriga samhället och andra sektorer och det finns mycket stor potential till ökad kvalitet och ökad produktivitet.

Rätt information i rätt tid ger ökad kvalitet, minskade kostnader, mer innovationer och ökad arbetsglädje

När rätt information i rätt tid kan uppnås, finns förutsättningar för ökad kvalitet på vården och omsorgen, samt mindre risker för kvalitetsbrister. Utöver detta kan även en ökad kostnadseffektivitet skapas.

Det kommer även att ges bättre förutsättningar för patienter, brukare, omsorgstagare och närstående/anhöriga att själva få ta del av information, att själva få leverera in information och att själva få utföra vissa moment, som traditionellt har utförts av vården eller omsorgen.

Även dagens och morgondagens medarbetare kommer att slippa frustrerande illa fungerande system och istället fokusera mer på vård och omsorg.

Slutligen kommer en överenskommelse om interoperabilitet att medföra att konkurrensen mellan systemleverantörerna ökar. Marknaden kommer att bli större, hela Sverige blir marknaden istället för drygt 300 kommuner och landsting som väljer disparata lösningar. Denna ökade konkurrens kommer högst sannolikt att medföra att:

- Ökad grad av innovativa lösningar och system
- Ökat tryck på att leverera pedagogiska och driftsäkra system
- Ökat tryck på att leverera kostnadseffektiva system och lösningar

Vänliga hälsningar

Inga-Kari Fryklund

Vårdföretagarna